

Schroot als laatste hoop in Camden, New Jersey

In Camden, Amerika's armste en gevaarlijkste stad, volstrekt zich een humanitaire en ecologische ramp. 'Dit is wat delen van postindustrieel Amerika te wachten staat.'

Door MARS VAN GRUNSVEN
CAMDEN, 24 DEC. Op het modderige terrein van het bedrijf Fanelle's Sons, dat handelt in oud metaal, liggen twee enorme schroot-hopen. Meteen bij binnenkomst links staat een puntvormige berg van een meter of acht hoog, van afvoerpijpen, wasmachinetrommels en ander schrootmateriaal dat de inwoners van Camden aanleveren in pick-up trucks en winkelwagens. Achter deze metaalberg staat een rechthoekige toren, ook zo'n acht meter hoog, bestaande uit pakketjes samengeperst metaal die gereed zijn om naar metaalverwerkers in Azië en Zuid-Amerika te worden verscheept.

In het kantoor van Fanelle's Sons, een houten keet bij de ingang van het terrein, warmen Brian Rogalski en een vrouwelijke collega de handen aan hun koffiemokken. Tegen de wand staan enkele honkbalknuppels, duidelijk zichtbaar voor binnenkomende klanten. „Het helpt”, zegt Rogalski, „maar als dat niet genoeg is, heb ik meer.” Hij wijst veelbetekend op een la in zijn bureau.

Het gaat nog altijd goed met de zaken, vertelt Rogalski, hoewel hij zich afvraagt hoe lang dat nog kan doorgaan. „Op een zeker moment is er gewoon geen gebruikt metaal meer in Camden”, zegt hij. „De leegstaande gebouwen in de omgeving zijn volledig gestript. Zelfs als een huis maar een paar dagen leeg staat breken ze 's nachts binnen en slopen alle kranen en leidingen uit het huis. Soms gaat er eentje dood bij het doorknippen van de leidingen omdat er nog stroom op staat.”

„Ze' zijn de inwoners van Camden. „De mensen hier zijn wanhopig”, zegt Rogalski. „Twee jaar geleden hebben ze een bronzen standbeeld van het Garden State Park-paardenparcours gestolen, dat later in delen bij ons en andere collega's opdook.”

Met de huidige economische situatie, in het bijzonder de aanhoudend hoge werkloosheid in het land, heeft die wanhoop niet eens zoveel te maken, denkt de veertigjarige Rogalski. „Zo lang als ik me kan herinneren, is het hier een hel. De crisis heeft de mensen hoogstens nog wanhopiger gemaakt.” Zelf woont Rogalski niet in Camden. „Veel te gevaarlijk.” Hij heeft nog een ongevraagd advies: „Blijf op de hoofdwegen: anders word je beroofd. Ook bij daglicht. Het kan ze niets schelen.”

Ooit was Camden een industriële grootmacht. De stad in New Jersey is ideaal gelegen aan de Delaware River, recht tegenover grote broer Philadelphia. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werkten 36.000 mensen op de scheepswerken van Camden aan de bouw van Amerika's oorlogsfregatten. RCA Victor zat er, de platenmaatschappij van onder meer Elvis Presley, evenals Campbell's Soup. De soep wordt echter al lang niet meer in Camden gemaakt; alleen het hoofdkantoor van Campbell's staat er nog.

Tegenwoordig moet Camden het doen met rioolwaterzuivering, afvalverbranding, een leger aan schroothandelaren en een gevangenis. „Het zijn typisch de industrieën die doorgaans bij de armste Amerikanen worden gedumpt”, zegt Chris Hedges, schrijver van het net verschenen *Death of the Liberal Class*, waarin hij betoogt dat Amerika's linkse elite niet meer functioneert. Dat wil zeggen: niet meer voor de onderklasse opkomt. Telde de stad in 1950 nog zo'n

Een zwerver in de straten van Camden, de armste stad van de Verenigde Staten. Foto Hollandse Hoogte

120.000 inwoners, tegenwoordig zijn dit er iets meer dan 70.000, waarvan 90 procent zwart of latino is. Het gemiddelde jaarinkomen is nog geen 10.000 dollar (ongeveer 7.500 euro), waarmee Camden de armste stad van Amerika is. Officieel is de werkloosheid een kleine 10 procent, maar in werkelijkheid ligt die eerder op 30 of 40 procent. Niemand weet het precies, omdat veel inwoners al generaties lang niet meer deelnemen aan de formele economie. Er zijn geen bioscopen, geen hotels. Er is één supermarkt, gelegen aan de ringweg rondom Camden, buiten bereik van de straatcriminaliteit.

Camden is volgens Hedges, die er voor zijn boek veel tijd doorbracht, een „model voor postindustriële verval”, het voorland van steden als Youngstown in Ohio, waar de mijnen zijn gesloten, of Gary in Indiana, waar de staalindustrie is ingestort. „Dit is wat gebeurt als je een permanente onderklasse van laagopgeleide en werk-

ren hebben enorm bijgedragen aan de vernietiging van Camden.” Hoewel hij al meer dan zijn halve leven in Camden woont, raakt Doyle nog altijd geëmotioneerd door wat hij noemt de „cultuur van armoede en drugs” om hem heen. „Het verdrietigst word ik als ik de kinderen zie. Waar hebben die deze hel aan verdiend?”

Zolang drugs als een crimineel probleem worden benaderd en niet als een gezondheidsprobleem, ziet Doyle geen toekomst voor zijn stad. „Zeven van de tien kinderen verlaat school vroegtijdig om drugs te handelen op de hoek van de straat. Ze eindigen allemaal met een strafblad: op een typische ochtend in Camden heeft de politie al voor het middaguur zo'n dertig arrestaties verricht. Op de arbeidsmarkt kunnen ze het dan wel vergeten.”

Momenteel kun je echter nauwelijks spreken van een arbeidsmarkt in Camden. De stad is de grootste werkgever en juist die ontslaat nu werknemers. Doyle ziet de woede onder de bevolking groeien. „Ze zijn echter niet gepolitiseerd. Sterker, ze verwachten helemaal niets van de politiek.”

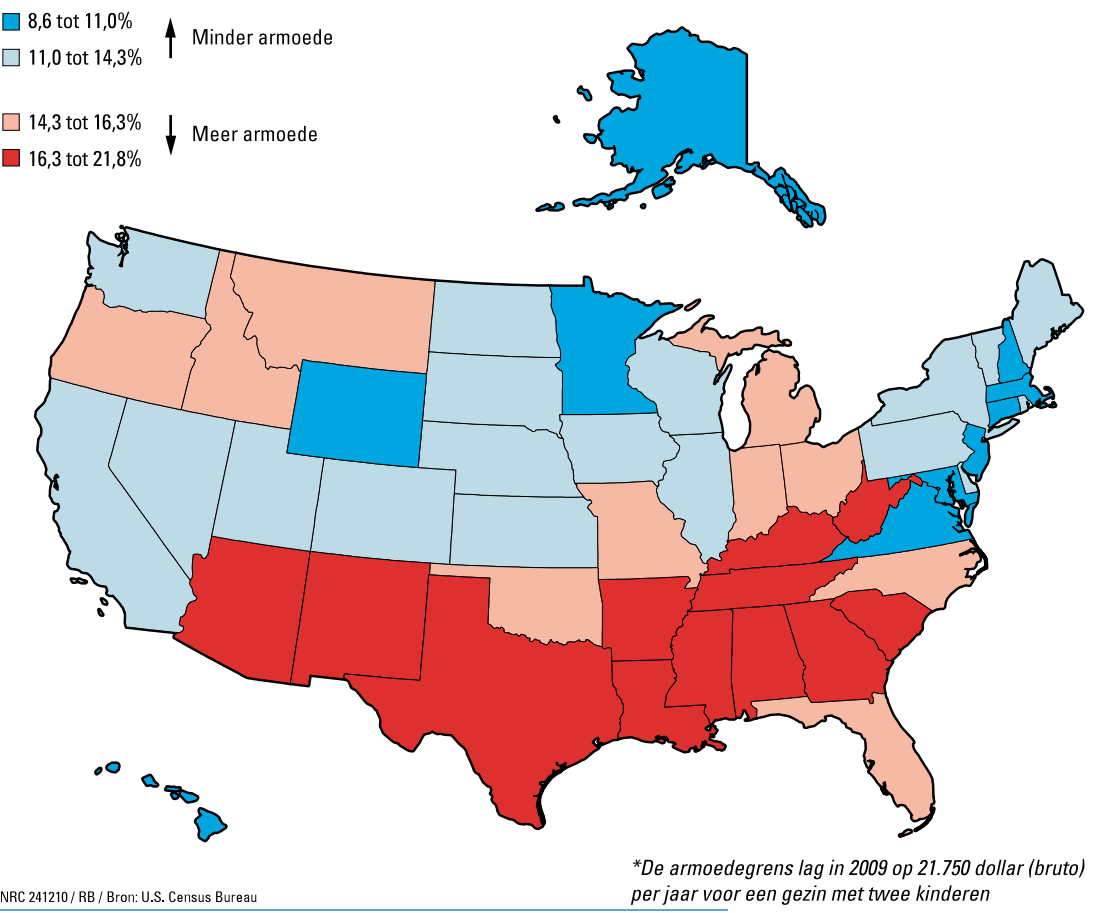
Die woede is, vooral onder jonge mannen, even oncontroleerbaar als zelfdestructief. „Hun vijanden zijn ongrijpbare grootheden als hebzucht, vooroordeel en onrechtvaardigheid”, zegt Doyle. „Daar kun je niet bij, dus botvieren ze hun razernij op hun burens. Het is verschrikkelijk wat mensen elkaar hier aandoen.”

Een lichtpuntje in Doyles leven is de aan de parochie verbonden Sacred Heart School, waar 210 kinderen onder veertien jaar les krijgen. „Het is officieel een katholieke school, maar alle kinderen uit de buurt zijn welkom. Het is een veilig baken voor ze. Thuis en op straat voelen ze zich nooit veilig.”

Juist nu, in de dagen voor Kerst, hebben de leerlingen het echter zwaar, zegt schoolhoofd Janet Williams tijdens een korte rondleiding. „Kinderen zien op televisie wat zij ook zouden willen hebben: materiële dingen, maar ook liefde, familie en veiligheid.”

Waar wonen de meeste arme Amerikanen?

Armoede per staat. Percentage huishoudens dat afwijkt van het landelijke gemiddelde*, 2009 (in procenten)

Armoede in Nederland en de Verenigde Staten

Armoede is een relatief begrip. Een vergelijking maken tussen Nederland en de Verenigde Staten is dan ook moeilijk. De meeste arme mensen leven in Nederland in de grote steden: Amsterdam en Rotterdam voorop. Uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau blijkt dat in 2009 6,2 procent van de Nederlanders onder de armoedegrens leefde. Dat gaat

om 971.000 personen in 453.000 gezinnen. Het SCP hanteert het zogeheten „niet-veel- maar-toereikendcriterium”. Als iemand onder dat niveau zakt heeft hij of zij niet genoeg geld voor basisvoorzieningen als voedsel, kleding en huisvesting. Volgens het CBS ligt die grens voor een gezin met twee kinderen op 20.000 euro bruto per jaar. In de Verenigde Staten ligt het

percentage mensen dat onder armoedegrens leeft veel hoger. Volgens cijfers van de federale overheid leeft 13 tot 17 procent van de bevolking onder het bestaansminimum. Het gemiddelde bruto-inkomen in de VS lag in 2009 op bijna 50.000 dollar. De armoedegrens voor een gezin met twee kinderen op bijna 22.000 dollar. In 2008 ging het om bijna 40 miljoen mensen.